

Regler för kommunalt stöd till prioriterade servicenoder på landsbygden

Dokumenttyp: Regler

Antaget av:

Giltighetstid:

Diarienummer: KS 2021-808

Dokumentansvarig: Biträdande kommundirektör

Adresserat till: Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i Linköpings kommun

Relaterade styrdokument: Serviceplan för landsbygden – i Linköpings kommun, Linköpings kommuns landsbygdsstrategi, Översiktsplan för landsbygden och småorterna

Sökord: Landsbygd, servicenod, servicepunkt, servicetjänst, kommersiell service, lanthandel, dagligvaruförsörjning, livsmedelsförsörjning, drivmedel, betaltjänst, kontanthantering

1 Inledning

Föreliggande regler kompletterar *Serviceplan för landsbygden i Linköpings kommun*¹. Syftet med serviceplanen är att säkerställa långsiktig utveckling, främja och initiera insatser, som positivt påverkar tillgänglighet till kommersiell service på landsbygden vad gäller dagligvaror och drivmedel. Ytterligare ett syfte är att anpassa kommunens strategi till vissa statliga stöd, som kräver att kommunen har en serviceplan för att stöd ska beviljas till kommunen eller till företag.

Det övergripande dokument som styr kommunens insatser för landsbygdsutveckling är *Linköpings kommuns landsbygdsstrategi*². Strategin anger bland annat att ”kommunen ska arbeta aktivt för att säkerställa dagligvaruförsörjningen på landsbygden...”

Föreliggande regler har tagits fram i linje med den regionala serviceplanen i regionen och den reglering som finns för statliga stöd till kommersiell service. Då det statliga stödet inte är tillräckligt har Linköpings kommun, liksom många andra kommuner i landet valt att utforma ett eget stöd. Utan det riskeras att servicen försvinner och därmed möjligheten att bo kvar alternativt att bosätta sig på vissa platser utanför stadskärnan.

Motiv för att det finns *synnerliga skäl* för stöd till handeln i utsatta områden i Linköpings landsbygd är:

- att kommersiell service i form av dagligvaror är av stor vikt för att kommunmedborgare ska kunna *bo, leva och verka* på landsbygden (det vill säga både för boende och för näringsliv),
- att plats för kommersiell service även kan innebära en mötesplats och en trygghetspunkt, det vill säga värdet av kommersiell service är mer än enbart dess varor,
- att kommersiell service är en oumbärlig del för att förverkliga kommunens mål vad gäller landsbygdens attraktivitet och för att landsbygden ska kunna växa och utvecklas i kommunen även utanför dess tätort,

¹ Linköpings kommun (2021). *Serviceplan för landsbygden i Linköpings kommun*. Kommunledningsförvaltningen. Dnr KS 2021-482.

² Linköpings kommun (2013). *Linköpings kommuns landsbygdsstrategi*. Kommunledningsförvaltningen. Dnr KS 2021-482. Antagen av kommunstyrelsen 2013-03-26. Aktualitetsprovad våren 2018. Antagen av kommunstyrelsen 2018-06-19.

- att varuförsörjningen på landsbygden långsiktigt kan vara viktig även ur ett beredskapsperspektiv.

Det kommunala stödet är utformat så att handlare av livsmedel i prioriterade servicenoder erbjuds att åta sig att vara en lokal servicepunkt. Detta innebär att man åtar sig att tillhandahålla servicetjänster för kommunens räkning och att man får en uppdragsersättning för det. Utformningen för det kommunala stödet anges i dessa regler.

1.1 Avgränsning – vad omfattas av reglerna?

Reglerna omfattar servicepunkter i de av kommunen fem utpekade prioriterade servicenoderna i serviceplanen, det vill säga Bestorp, Brokind, Nykil, Skeda Udde, och Ulrika. Ulrika utgör en *särskilt prioriterad servicenod*.

1.2 Syfte med reglerna

Reglerna syftar till att definiera kriterierna för stöd som kommunen, utan finansiellt stöd från regionen och länsstyrelsen, kan ge till kommersiell service i de servicenoder som pekas ut i kommunens serviceplan.

1.3 Definitioner

Dagligvaror: Grundläggande varor såsom livsmedel, drycker, och hushållsartiklar som konsumenterna köper flera gånger i veckan.

Mångsidigt utbud: Minst 1 000 artiklar, varav varugrupperna mejeri, charkvaror, ägg, färskt bröd, frukt och grönsaker bör finnas representerade.

Öppet på åretruntbasis³: Öppet året runt i genomsnitt minst 40 timmar per vecka. Säsongsbutiker kan inte erhålla stöd.

Prioriterad servicenod. Fram till och med 2021 var fem butiker utanför de större tätorterna klassade som ”prioriterade landsbygdsbutiker”, det vill säga särskilt *strategiskt viktiga* för tillgången till dagligvaror på landsbygden. Dessa butiker ligger i Bestorp, Brokind, Nykil, Skeda Udde, och Ulrika. I serviceplanen med dessa tillhörande regler används inte begreppet prioriterad landsbygdsbutik. Istället omfattas en hel ort med dess omland i det som prioriteras och benämns då som *prioriterad servicenod*. Dessa noder är vid antagandet av serviceplanen desamma som de orter, där tidigare prioriterade butiker låg.

³ Denna definition *utgår* från den som Tillväxtverket använder, men har modifierats något för att passa Linköpings kommun. Internet: Tillväxtverket.se. Tillväxtverket tillåter t ex att en verksamhet är stödberättigad även då man har öppet året runt i genomsnitt minst 20 timmar per vecka för butiker med omsättning under 2 miljoner kronor.

Servicepunkt. I en servicenod kan det finnas en eller flera verksamheter som fungerar som så kallade servicepunkter, som till exempel en dagligvarubutik och/eller en drivmedelsstation. Det kan vara en av de redan etablerade butikerna, men även andra verksamheter kan komma att ingå. Det öppnar upp möjligheter för olika aktörer att kunna erhålla stöd från kommunen. Varje servicepunkt kan erbjuda olika servicetjänster utöver ordinarie verksamhet (se begreppsförklaringen nedan). En servicepunkt är en verksamhet i vilken en eller flera servicetjänster (se servicetjänster nedan) utförs och kan få stöd utifrån en bedömning av kommunen.

1.4 Krav för att bli en servicepunkt

Verksamheter med ett mångsidigt utbud av livsmedel, i en utpekad servicenod, kan söka kommunalt stöd för att bli en servicepunkt för en eller flera servicetjänster, enligt beskrivningen nedan. Vanligen koncentreras tjänster och stöd till en och samma servicepunkt i en servicenod (på en ort), men kan också delas mellan olika verksamheter/servicepunkter inom servicenoden.

Att vara lokal servicepunkt innebär att verksamheten åtar sig att tillhandahålla en eller flera servicetjänster, och kan efter en bedömning av kommunen få ersättning för detta.

Grundläggande kriterier (avtalsvillkor) som ska vara uppfyllda för att driva servicepunkt är:

- Servicepunkten ska vara öppen på åretruntbasis, och i genomsnitt minst 40 timmar per vecka. Säsongsbutiker kan inte erhålla stöd.
- Det ska vara väl skyltat utanför servicepunkten vilka servicetjänster som finns på servicepunkten.
- Det ska vara välskötta och lockande servicepunkter.
- Det ska finnas engagerad och kunnig personal i servicepunkten, i de fall där en servicetjänst kräver personal.
- De särskilda villkoren för varje servicetjänst anges nedan.

Ansökan om att få bli en servicepunkt och att få möjlighet att tillhandahålla vissa servicetjänster ställs till Linköpings kommun.

1.4.1 Val av servicepunkt och fördelning av medel

I en servicenod kan flera handlare utgöra en servicepunkt. Det maximala stöd som ges till en servicenod består emellertid av ett fast belopp. Utses flera servicepunkter av kommunen fördelas medlen mellan servicepunkterna. Väljer kommunen att bara ha en servicepunkt görs dels en bedömning av hur väl en verksamhet uppfyller grundkriterierna ovan, dels en bedömning utifrån följande aspekter:

- Hur väl en verksamhet gynnar en servicenod bäst, utifrån ett medborgarperspektiv.
- Hur väl en verksamhet erbjuder det bästa strategiska läget alternativt den bästa strategiska insatsen för medborgarna.
- Hur väl en verksamhet har bäst förutsättningar för att fullfölja kommunens uppdrag i form av servicetjänster.
- Hur väl en verksamhet bäst svarar mot olika hänsyn i Linköpings kommuns landsbygdsstrategi.

2 Beskrivning av servicetjänster och villkor

Linköpings kommun möjliggör för servicepunkter inom de fem prioriterade servicenoderna att söka stöd för tre olika servicetjänster.

2.1 Servicetjänst 1 – Grundläggande kommersiell service i form av dagligvaror

Det maximala stödet som kan betalas ut i en servicenod för servicetjänst 1, uppgår 2022 till 125 000 kronor. I den av kommunen *särskilt prioriterade servicenoden* (Ulrika) uppgår det maximala, samlade beloppet till 200 000 kronor per år. Stödet kan ges till en handlare alternativt delas mellan flera aktörer.

En förutsättning för att ansökan ska godkännas är att grundkriterierna ovan är uppfyllda, samt att verksamheten uppfyller följande tilläggs-kriterier:

- Servicepunkten erbjuder kommersiell service vad gäller dagligvaror med mångsidigt utbud, om möjligt även vissa kontanttjänster.
- Servicepunkten ska ha en omsättning på minst 2 miljoner kronor och max 11 miljoner kronor. Omsättning för andra produkter än dagligvaror samt andra servicetjänster ska avräknas vid beräkning av netto-omsättning, (till exempel specialvaror, drivmedel, ombudstjänster, café, uthyrning av fordon).
- Servicepunkten spelar en viktig roll för den kommersiella servicen vad gäller dagligvaror i servicenoden.
- Servicepunkten är eller kan förväntas bli en mötesplats i bygden. Verksamheten kan erbjuda till exempel sittplatser och viss fikaservice. Servicepunkter ansvarar själv för inredning i samband med detta.

2.2 Servicetjänst 2 – Vissa tilläggstjänster

Servicepunkter inom de fem prioriterade noderna kan söka stöd för viss annan kommersiell service, så kallade tilläggstjänster. Det maximala stödet som kan betalas ut i en servicenod för servicetjänst 2, uppgår 2022 till 100 000 kronor

per år. Beloppet är samma för alla fem servicenoderna. Stödet kan ges till en handlare alternativt delas mellan flera aktörer.

En förutsättning för att ansökan ska godkännas är att grundkriterierna ovan är uppfyllda, samt att servicepunkten tillhandahåller minst tre av följande tilläggs-tjänster:

- Försäljning av apoteksvaror.
- Ombud för paketutlämning.
- Ombud för post/bank eller kan erbjuda kontantuttag.
- Ombud för systembolaget.
- Ombud för Svenska spel.

Även följande aspekt kan vägas in i kommunens samlade bedömning av hur ett bidrag ska fördelas mellan flera servicepunkter om det blir aktuellt:

- Servicepunkten erbjuder andra servicetjänster som exempelvis tillhandahållande av möjlighet till elbilsaddning, uthyrning av släpvagn, försäljning av fiskekort, tillhandahållande av fritidsbank, hjärtstartare, agera som Biblioteksombud.

2.3 Servicetjänst 3 – Samhällsinformation/samhällskontakter

Det maximala stödet som kan betalas ut i en servicenod för servicetjänst 3, uppgår 2022 till 25 000 kronor per år. Beloppet är samma för alla fem service-noderna. Stödet kan ges till en handlare alternativt delas mellan flera aktörer.

En förutsättning för att ansökan ska godkännas är att grundkriterierna ovan är uppfyllda, samt att servicepunkten uppfyller följande kriterier:

- Servicepunkten upplåter en yta för ett lämpligt broschyrställ för analoga broschyrer, med samhällsinformation/kommuninformation och annan lokal information om sevärdheter och turistattraktioner. Kommunen står för informationsställ och ombesörjer att kommunalt material levereras till butiken.
- Servicepunkten erbjuder anslagstavla eller annan möjlighet för annonsering. Anslagstavla eller annonsplats tas fram av servicepunkten.
- Servicepunkten upplåter en dator med internetuppkoppling och skrivare för att kunder ska kunna utföra kommunala e-tjänster eller annan samhällsservice på internet. Datorn bör kunna användas så att besökare kan göra sina ärenden så anonymt som möjligt. Servicepunkten bistår också med hjälp då någon behöver nyttja tjänsten.

2.4 Uppräkning av stödet

Det kommunala stödet uppräknas då nytt avtal ingås, då med Linköpings kommun index för löner och pris om inte kommunstyrelsen beslutar om annan uppräkning. Utgångspunkten är det fastslagna stödet i denna rapport (2022).

3 Beskrivning av hur stödet kan sökas

3.1 Ansökan

Ansökan görs till Kommunledningsförvaltningen för två år i taget. Hållbarhetschefen beslutar om fördelning av medel utifrån inkomna ansökningar i enlighet med kriterierna i dessa regler.

3.2 Villkor

Av beslutet framgår villkor för utbetalning av stödet. Om villkoren inte följs har kommunen rätt återkräva utbetalt stöd.

3.3 Regler för ansökan

Hållbarhetschefen fastställer regler för ansökan av vilka ska framgå hur ansökningsförfarandet ska gå till.

4 Uppföljning

Reglerna ska följas upp och aktualitetsprövas en gång varje mandatperiod, eller vid behov.